

Täysistunto

Keskiviikko 24.10.2018 klo 13.59—17.50

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi hiilen energiakäytön kieltämisestä ja oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 200/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annettussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määräajan päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan, 6. asiakohtaan.

Keskustelu

14.59 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (esittelypuheen-vuoro): Arvoisa puhemies! Jos aivan 30 sekuntia edelliseen aiheeseen: Edustaja Arhinmäen puheenvuoro oli hyvä, mutta täytyy muistuttaa, että meillä on voimassa Euroopan unionin lainsäädäntö ja EU-lainsäädännössä asetetaan nestemäisille polttoaineille nämä kaipaamamme kestävyyskriteerit, mitkä edellyttävät vähintään 65 prosentin päästövähennystä. Eli kyllä kestävyys turvataan biopolttoainepuolella.

Mutta nyt, arvoisa puhemies, meillä on käsittelyssä laki, joka päättää kivihiilen käytön Suomessa energian tuotannossa. Noin vuodesta 95 lähtien Suomessa on käyty sitä keskustelua, että kivihiilen käytöstä pitäisi luopua tai se pitäisi lopettaa tai se pitäisi kieltää. Nyt meillä on käsillä hallituksen esitys, joka tekee kaikista näistä puheista totta. Kivihiilen käyttö loppuu Suomessa 1.5.2029, mikäli eduskunta tämän esityksen siunaa. Kun nyt hiilen käytöstä on keskustelua käyty, toiset ovat olleet sitä mieltä, että aikataulua pitäisi nopeuttaa. Meillä on hallituksen päätös siitä, että niille kaupungeille ja yhtiöille, jotka luopuvat hiilen käytöstä vuoden 25 loppuun mennessä, tätä päätöstä helpotetaan sillä tavoin, että hallitus on luvannut tukea korvaaviin investointeihin. Se tapahtuisi energiaturvien kautta, ja puolet tästä tuesta olisi kohdennettu yhdistettyyn sähkön ja lämmön tuotantoon, puolet muille tekniikoille, joilla korvaavia investointeja tehdään.

Juuri tämä korvaavien investointien tarve on itse asiassa avain, miksi tällaista hiilikieltoa nyt lainsäädäntöön tuodaan. Nimittäin nyt tällä kiellolla pannaan se takaraja, että kaikki toimijat tietävät, mihin mennessä hiililaitoksia korvaavien investointien on oltava valmiina. Kun on kyse suurista investoinneista, isoista laitoksista, niitten suunnittelu ottaa ai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2018 vp

kaa, niitten luvitus ottaa aikaa ja niitten rakentaminen ottaa aikaa. Sen takia on tarpeen panna tuo perälauta nyt. Toimijoiden on aika ryhtyä toteuttamaan hiilestä luopumista.

Tässä on myös se suuri ero turpeeseen — jonkun verran keskustelussa on esitetty myös, että miksi ei sitten turvettakin pitäisi kieltää — että turpeeseen kohdistuu päästökaupan ohjaus ja se kohdistuu sillä tavalla, että kun turvetta käytetään samoissa laitoksissa, joissa palaa metsähake, niin joka vuosi tai joka kuukausi tai lähestulkoon joka päivä voidaan säätää sitä suhdetta, kuinka paljon pannaan uusiutuvaa päästötöntä metsähaketta ja kuinka paljon turvetta. Näin ollen päästökaupan ohjaus vaikuttaa suoraan olemassa olevien voimaloitteen ajoon. Korvaavia investointeja ei välttämättä tarvita, koska päästökauppa on ensisijainen ohjauskeino. Tässä on se iso ero verrattuna kivihiileen.

Keskusteluissa on otettu esiin myös huoltovarmuuskäsitteet. Totta kai poikkeusoloja varten tässä lainsäädännössä on omat pykälänsä, millä varmistetaan sitten yhteiskunnan häiriötön toiminta, toimitusvarmuus erilaisissa ongelmatilanteissa.

Arvoisa puhemies! Eipä tässä ole paljon muuta sanottavaa. Toivon, että eduskunta käsittelee tämän rivakasti ja saadaan tuo vuosikymmeniä käyty keskustelu päätökseen.

Tämä on ehkä suurin yksittäinen energia- ja ilmastopoliittinen päätös. Kivihiiltä käytetään edelleen Suomessa runsaasti. Vaikka sähkön tuotannossa sen osuus on alle 10 prosenttia, niin kaukolämmön tuotannossa kivihiilen osuus on noin neljännes. Eli ei ole mistään vähäpätöisestä asiasta kyse, vaan erittäin suuresta päätöksestä. Ja tietysti tähän samaan aihepiiriin liittyvät nuo ensi vuotta koskevat veroesitykset, joissa hiilen verotusta tiukennetaan, kaasun hieman höllennetään ja turpeen verotusta jonkin verran tiukennetaan. Kaikilla näillä lakiesityksillä, veromuutosesityksillä, joita tänä päivänä tässä on käsitelty, tähdätään siihen, että Suomessa siirrytään mahdollisimman ripeästi pois fossiilisten polttoaineiden käytöstä uusiutuvaan puhtaaseen energiaan.

Puhemies Paula Risikko: Sitten muutama hetki debattia.

15.04 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mitä tulee kivihiilen vähentämiseen, siinä haluamme antaa kaiken tukemme ja sparrauksemme hallitukselle. Tämä on hieno tavoite. Varmasti tämä tulee olemaan osittain kivulias matka, mutta päämäärä on ehdottoman tärkeä ja selkeä, ja kuten sanoin, haluamme antaa kaiken tukemme tässä kysymyksessä ja jopa nopeuttaa käsittelyä.

Mitä sen sijaan tulee päätöksiin turpeesta, niin kannattaa muistaa se, että turpeen haitallisuutta ei voi pestä pois päästökauppapäätöksillä eikä poliittisilla päätöksillä, vaan tiedot ja ymmärrys sen haitallisuudesta ovat aina biologisia, tiedettä, ja sitä ei voi pestä pois millään yhteisillä sopimuksilla. Turpeen osalta olisimme toivoneet vahvasti sitä, että hallitus olisi voinut tiukentaa verokäytäntöjä. Nythän hieman sitä tiukennetaan, mutta edelleenkin lopputulema on [Puhemies koputtaa] pienempi kuin tämän hallituskauden alkaessa.

15.05 Olli Immonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on erityisen huolestuttavaa ja ongelmallista sen vaikutus huoltovarmuuden toteutumiseen. Sekä talvikauden kaukolämmöntuotannon varmistaminen että sähkön toimitusvarmuus tehoreservissä perustuvat tällä hetkellä kivihiilen hyvään varastointimahdollisuuteen ja käytettävyyteen kiinteän polttoaineen voimalaitoksissa. Olisinkin kysynyt asianosaiselta ministeriltä: Onko hallitus nyt selvittänyt hyvin perusteellisesti, miten tämä katkeamaton

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2018 vp

lämmön- ja sähköntuotanto taataan jatkossa Suomessa myös poikkeusoloissa? Voisiko ministeri avata tätä asiaa vielä hieman syvällisemmin?

15.06 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tärkeä päätös ja historiallinen päätös. Tätä pitää tukea, että Suomessa luovutaan hiilen käytöstä. Siitä pitää kaikkialla maailmassa luopua. Samaan aikaan tietysti herää kysymys, olisiko mahdollista vielä nostaa kunnianhimon tasoa. Itse toimin myös Helsingin kaupungissa kuntapolitiikassa, niin kuin ympäristöministeri, ja kyllähän Helsinki on yksi pahimpia hiilen käyttäjiä nimenomaan kaukolämmityksessä, ja sen vuoksi kun tämä kuitenkin kirpaisee omaa kaupunkiani, uskallan nostaa kysymyksen siitä, pitäisikö valiokuntakäsittelyssä vielä arvioida tarkasti sitä, että kivihiili kielletäisiin aikaisemmin, 2025. Sitä on esittänyt muun muassa Sitra, ei vain vasemmistoliitto vaan Sitra. Sitra omassa lausunnossaan toteaa, että kivihiilen energiakäytön kiellon aikaistaminen vuoteen 2025 johtaisi noin 200 miljoonan euron taloudellisiin kokonaisvaikutuksiin, kun vuosi 2029 on 14—25 miljoonaa. [Puhemies koputtaa] Eli kyllä se maksaa vähän enemmän, mutta se olisi todella kunnianhimoinen ja iso hyppäys, ja koko ajan pitää vähentää kuitenkin hiilidioksidipäästöjä.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan viisi vastauspuheenvuoroa: Myller, Pirttilahti, Marin, Eestilä, Karimäki. Sen jälkeen puhujalistalle.

15.07 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös sosiaalidemokraatit luonnollisesti tukevat tätä esitystä, että pääsemme hiilestä eroon. Tässä joutuu palaamaan tuohon edelliseen keskusteluun siinä mielin, että meillä täytyy olla myös muita mahdollisuuksia korvata hiiltä kuin biopohjaiset polttoaineet, joista tuossa keskustelimme ja joiden riittävydestä ja muista haasteista keskustelimme.

Yksi tärkeä asia on energiatehokkuuden nostaminen. Me emme koskaan kykene tuottamaan puhtaasti niin paljon energiaa, että voisimme sitä koko ajan lisätä. Kysymys on siitä, miten käytämme osaamisemme energiatehokkuuteen ja aitoihin, uusiin, uudistuviin lämmitysvaihtoehtoihin. Tähän tarvitsemme ekologista verouudistusta. Euro on paras konsultti tässäkin asiassa.

15.09 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille ja ministeriölle ja meidän hallitukselle, että tulee hienoja esityksiä tänä päivänä, tuo edellinen jakeluvaihtoehto ja sitten tämä hiilineutraalisuuteen pyrkiminen eli hiilestä luopuminen. Tämä on myös hallituksen vahvaa ilmastopolitiikkaa. Tässä on — 29 tulee varmaan aika nopeasti meille, 10 vuoden päästä — todellakin näitten laitosten alasajo siihen mennessä, ja jos tätä pystytään vielä nopeuttamaan, niin hyvä niin.

Ehkä huolenaiheeni liittyy sitten sähköntuotantoon, kun näistä uusista laitoksista tai uuden polttoaineen laitoksista on vähän tullut uumoilua, että sähköntuotantoa ei jatkettaisi enää kaukolämmön ohessa. Tälläkin hetkellä CHP-laitosten sähköntuotanto on meillä aika alhaista, ja, sanotaan, isoissa kaupungeissa tarvitaan varautumista oikeastaan siihen, millä tavalla me sähköntuotannon varmistamme. Onneksi tässä nyt tulee tämä mahdollinen rahoitus tutkimukseen, [Puhemies koputtaa] selvitykseen ja yhteistyöhön sen ratkaisemiseksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2018 vp

15.10 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silloin kun on kiitoksen aika, silloin kiitetään. Tämä on hyvä esitys, ja sosiaalidemokraatit tukevat hiilestä luopumista ja tätä kunnianhimoista tavoitetta.

SDP on sitoutunut siihen, että Suomi on hiilineutraali vuonna 2035. Tämä on erittäin kunnianhimoinen tavoite, ja kaikki keinot tarvitaan käyttöön, jotta tähän voidaan yltää ja tämä tavoite saavuttaa. Me tarvitsemme polun hiilestä luopumiseen, mutta me tarvitsemme myös polun muista fossiilisista energioista luopumiseen, ja meidän mielestämme tätä pitää katsoa kokonaisuutena. Ja aivan kuten edustaja Myller tässä nosti esiin, niin kyse ei ole vain näistä energiamuodoista vaan kyse on ennen muuta myös siitä, miten säästetään energiaa, miten käytetään energiaa mahdollisimman tehokkaasti. Me tarvitsemme kokonaisen systeemin muutoksen niin energiapuoleen kuin sitten liikenteen puoleen, josta äsken puhuimme.

Selvää on, että kaikki puolueet tässä salissa ovat sitoutuneet Pariisin ilmast sopimukseen, siihen, että [Puhemies koputtaa] lämpeneminen pysäytetään puoleentoista asteeseen. Nyt meidän pitää löytää yhteinen tahtotila [Puhemies: Aika!] näistä toimista, jotta tähän oikeasti myös päästään.

15.11 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Energiapolitiikka, ilmastopolitiikka, polttoainepolitiikka ja ihmisten maksukyky pitää samalla kertaa käsitellä.

Arvoisa ministeri, ette äsken ollut paikalla. Kysyin siitä, kun me tiedämme, että Keski-Euroopassa keskustellaan energiaköyhyydestä ja eläkeläisköyhyydestä ja ihmisillä ei kerta kaikkiaan ole varaa enää kohonneita energialaskuja maksaa. Tässäkin salissa tänä päivänä on käyty keskustelua, ja kyllä minun täytyy esimerkiksi nostaa vihreät, jotka sanovat ei kivihiilelle, ei turpeelle, ei lisähakkuille. Se alkaa olla mahdotonta. Markkinoilta poistuu polttoaineita, emmekä me tiedä, mikä puun saatavuus tulee tulevaisuudessa olemaan ja kuinka korkealle jalostusasteelle me pääsemme kansantalouden positiivisen kehityksen kannalta.

Kysynkin ministeriltä: oletteko arvioineet tätä kumulatiivista vaikutusta, kuinka korkealle energiakulut eri skenaarioissa — kun ainahan pitää se pahinkin vaihtoehto arvioida — saattavat nousta, ja voidaanko sille jotakin tehdä?

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Karimäki, ja sen jälkeen puhujalistalle.

15.12 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin tärkeä ja kannatettava esitys. Kiitos ministeri Tiilikaiselle. Kivihiilen poltosta on luovuttava pikimmiten. Toivoisin myös samalla rohkeutta aikatauluun turpeen poltosta luopumiseen. Sekin aiheuttaa ilmastopäästöjä mutta myös muita ekologisia ongelmia. Edustaja Eestilälle totean, että emme kiellä täysin puun polttoa, vaan ylimitoitettut hakkuut eivät ole järkeviä tässä tilanteessa.

Haluaisin kysyä ministeriltä kuitenkin arviota, kun puhuitte huoltovarmuudesta ja tässä kuitenkin olisi jatkossa sallittu varmuuspolttoaineena ja varmuusvarastoissa kivihiili: voiko tämä kuitenkin olla jonkinlainen porsaanreikä, että kivihiieltä kuitenkin tuprutettaisiin, vai onko varmistettu se, että varastojen koko on mahdollisimman pieni? Ja oikeastaan haluaisin kysyä myös, onko teillä suunnitelmia koksen korvaamiseksi jollakin toisella raaka-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2018 vp

aineella? Nimittäin koksihan on kivihiiltä, ja sitä käytetään terästeollisuudessa pelkistimenä, ja myös tästä [Puhemies koputtaa] tulee paljon hiilidioksidipäästöjä.

Puhemies Paula Risikko: Sitten puhujalistalle.

15.13 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puhemies! IPCC:n tuoreen raportin mukaan lämpötilan nousu on saatava pysähtymään 1,5 asteeseen verrattuna esiteolliseen aikaan. Tavoite ja haaste on todella suuri, mutta hyvä asia on se, että meillä on kuitenkin vielä mahdollisuutta ja tulevaisuutta, jos me ryhdymme toimiin.

Vasemmistoliitto kannattaakin kivihiilen energiakäytöstä luopumista, ja on hienoa, että tämä asia on täällä tänään käsittelyssä. Tavallaan, kun niin suuri keskustelu syntyi tästä IPCC:n raportista, niin olisi toivonut, että täällä olisi ollut paikalla edes yksi televisiokamera ja kaksi toimittajaa tätä keskustelua käymässä, kun ministerikin ihan merkittäväällä tavalla on tätä ollut alustamassa. Ei saa unohtaa sitä IPCC:n raporttia parissa viikossa. Nostinkin jo debatissa esille sen, että valiokuntakäsittelyssä tulisi vielä tarkasti arvioida sitä, voisiko kivihiilen kieltoa aikaistaa. Sitrahan on ollut näissä asioissa hyvin aktiivinen ja on nostanut esille tämän asian.

Mitä muita huomioita tästä asiasta? Valtion omistajapolitiikassa olisi huomioitava myös se, että Suomi luopuu kivihiilestä myös maan rajojen ulkopuolella. Ilmastohan on yhteinen. Se, että Suomi luopuu, ei yksin auta, vaan tarvitaan toimia muuallakin. Ja jos ajatellaan Suomen valtion enemmistöosuudella omistamaa Fortumia, niin se on käyttänyt Caruna-kaupoista, valitettavista Caruna-kaupoista, saamiaan pääomia Uniperin hankkimiseen, ja sehän on yksi Euroopan rajuimmin kivihiilen käyttöön nojaavia yrityksiä. Herättäisin kysymyksen myös siitä, mikä on suomalaisten omistamien yritysten vastuu meidän yhteisestä ilmastosta Suomen rajojen ulkopuolella.

Arvoisa rouva puhemies! Mistä on sitten korvaamaan kivihiilen käyttöä? Samaa keskustelua tässä käytiin jo jossain määrin, kun käsiteltiin edellistä kohtaa eli polttoaineen sekoittamista. Tärkein ja paras keino ilmastomuutoksen torjumisessa, ympäristön suojelemisessa, ympäristön monimuotoisuudesta huolehtimisessa on energiansäästö. Ilmaston, ympäristön kannalta parasta energiaa on se energia, jota ei käytetä ollenkaan.

Älykkäitä ratkaisuja sähkö- ja lämpöjärjestelmiin on jo olemassa. Ne täytyy ottaa nyt nopeasti käyttöön. Samalla kun luovumme kivihiilestä, viimeistään vappuna 2029 — meidän toivomuksemme mukaan jo aikaisemmin — poistuvaa hiilikapasiteettia tämän hallituksen esityksen mukaan arvioidaan korvattavan suurimmaksi osaksi biomassalla. Haluan edelleen todeta, että hiilidioksidipäästöjä pitää niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä vähentää, ja sen vuoksi on vaarallista, jos hiili ainoastaan korvautuu turpeella, koska sen päästöt ilmaston kannalta ovat jopa hiiltä suuremmat. Esimerkiksi Sitra, ympäristö- ja kansalaisjärjestöt ja Helsingin kaupunki, joka nyt on pahimpia hiilenpolttajia tällä hetkellä, edellyttävät kiellon ulottamista myös turpeeseen, niin että ei tehdä vain ratkaisua, jossa kielletään hiili, vaan ratkaisu, jossa kielletään myös turpeen polttaminen. Tämän minä voin sanoa helsinkiläisenä, mutta ehkä kansanedustajana sanon, että jos nyt otettaisiin kuitenkin tässä ainakin se lähtökohta, että sen jälkeen kun kivihiilen energiapoltto on kielletty, 2030-luvun alussa siirrytään kiellon ulottamiseen turpeeseen, jos ei yhtäaikaaisesti, mikä tietysti olisi hienointa. Tärkeä, ensimmäinen ja nopea askel on se, että turpeen verotukea pitää pienentää jo ensi vuonna, ja ympäristöministerihän viittasikin siihen, että siinä tehtiin pieniä ratkaisuja. Toivoisin näkeväni vielä isompia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2018 vp

Nyt me olemme ilmastomuutoksen hillinnän edessä tilanteessa, jossa yhtä voimalan kattilaa ei voi vain korvata toisella. Nyt täytyy etsiä kaikki keinot energiansäästöön, energiatehokkuuteen ja uusiutuviin energiaratkaisuihin — nopeasti. Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto sanoo: ”Esityksessä voisi käsitellä enemmän uusia energiaratkaisuja hiilen korvaamiseksi.” Tämä ehkä on lainsäädännön arviointineuvoston viesti myös valio-kuntakäsittelyyn.

Historiallista esitystä olemme nyt käsittelemässä hiilen energiakäytön kieltämisestä, ja sitä tuemme vahvasti.

15.19 Olli Immonen ps: Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki hiilen energiakäytön kieltämisestä. Esityksen mukaan hiilen käyttö sähkön tai lämmön tuotannon polttoaineena olisi kielletty 1. päivästä toukokuuta 2029.

Esityksessä on erityisen huolestuttavaa ja ongelmallista sen vaikutus huoltovarmuuden toteutumiseen maassamme. Sekä talvikauden kaukolämmön tuotannon varmistaminen että sähkön toimitusvarmuus tehoreservissä perustuvat tällä hetkellä kivihiilen hyvään varastointimahdollisuuteen ja käytettävyyteen kiinteän polttoaineen voimalaitoksissa. Olisikin tullut perusteellisesti selvittää, miten katkeamaton lämmön ja sähkön tuotanto taataan myös jatkossa Suomessa ja myös poikkeusoloissa.

Kivihiilen käytön kieltämisellä on selvä vaikutus yritysten omaisuudensuojaan, jos muutoin kaikki lainsäädännön vaatimukset täyttävät laitokset joudutaan poistamaan tuotannosta ennen teknistaloudellisen käyttöikänsä päättymistä. Kivihiilen energiakäytön kieltäminen ja sen perusteet ovat suhteellisuusperiaatteen kannalta varsin ongelmallisia. Säättämisen järjestyksen kannalta on kiellon ajallisella voimaantulolla suuri merkitys. Näitä edellä mainittuja seikkoja on syytä pohtia hyvin huolellisesti suhteessa saavutettuun päästövähennykseen. Nämä edellä mainitut seikat huomioituna perussuomalaiset eivät voi hyväksyä tätä nyt tehtyä esitystä.

Arvoisa puhemies! Kivihiilen kohtuullisena pidetty maailmanmarkkinahinta ja helppo saatavuus ovat merkinneet, että kivihiilellä on ollut tärkeä tehtävä yhtenä Suomen energia-tuotannon lähteistä. Kivihiili on tärkeä huoltovarmuuspolttoaine. Se on varastoitavuudeltaan edullinen, ja sillä voidaan korvata ainakin osa turpeesta lähes kaikissa turvekattiloissa. Hyvän varastoitavuuden ja edullisen hinnan vuoksi kivihiili on keskeinen energianhuoltovarmuuden ja sähkön toimitusvarmuutta turvaavan tehoreservijärjestelmän kannalta. Kivihiilen korvaaminen huoltovarmuusnäkökulmasta muulla varapolttoaineella on täysin mahdotonta. Sähkötehon riittävyys voi jo nyt olla Suomessa uhattuna paitsi poikkeusoloissa ja esimerkiksi kovilla talvipakkasilla, myös jopa keskellä kesää.

Tuontiriippuvuuden voidaan olettaa pysyvän ainakin entisellään tulevaisuudessa. Tilanne ei puolla sitä, että kivihiilen käyttö kielletäisiin kategorisesti. Tätä laskua kasvattaa vielä hallituksen kaavailema pakkolaki kivihiilestä luopumiseksi. Jos laki toteutuu, niin valtion kassaan tulee vähintään 200 miljoonan euron lovi korvauksista ja verotuoton vähentymisen johdosta. Valtio joutuu korvaamaan perustuslain turvaaman omaisuudensuojan murtamisesta sähköyhtiöille noin 100 miljoonaa euroa, ja hiilen polttoaineverotuotto on noin 100 miljoonaa euroa vuositasona.

Jos Suomi luopuu kivihiilestä, niin onko valtio valmis ostamaan näin avautuneet päästöoikeudet pois markkinoilta? Muussa tapauksessahan joku toinen EU-maa voi lisätä päästöjään, koska kivihiilen energiakäyttö on EU-päästökaupan piirissä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2018 vp

Pakkolaki kivihiilestä luopumiseksi tulee toteutuessaan nostamaan pääkaupunkiseudun vuokria 10—20 prosenttia, ja tämä johtuu siitä, että sähkön ja kaukolämmön hinta nousee tutkimuslaitosten laskelmien mukaan 20—30 prosenttia. Vastaavat asumisen isot lisälas- kut odottavat suurta osaa suomalaisista. Niin sanottujen kivihiilikaupunkien kaukoläm- möllä lämpiävissä taloissa asuu nyt noin 1,2 miljoonaa suomalaista. Veronmaksajien kus- tantamat asumistuet kasvaisivat tällä päätöksellä vähintään 400 miljoonaa euroa vuodessa.

Arvoisa puhemies! Suomessa on WHO:n tutkimusten mukaan maailman paras ilman- laatu. Suomi on etuajassa toteuttanut oman osansa Pariisin ilmastositomuksesta. Suomes- sa sähköenergiaa on jatkossakin tuotettava monipuolisella ydin-, vesi-, kivihii- ja turve- sekä biovoimatuotannolla. Suomella ei ole varaa luopua kivihii- eikä turpeen käytöstä, eikä siihen ole ilmastopoliittista tarvetta.

15.24 Markku Eestilä kok: Arvoisa puheenjohtaja! Edellinen puhuja esitti jo prosentte- ja, kuinka paljon kaukolämmön ja sähkön hinnat tulevat nousemaan. Sähkön hinnasta en tiedä, mutta totta kai kaukolämpöön sitten tulee paineita, koska markkinoilta poistuu kaksi polttoainetta, jotka tällä hetkellä ovat käytössä.

Olen kyllä samaa mieltä, että tämä menee kohti puhtaita ratkaisuja, mutta olen myös sitä mieltä, ehkä päinvastoin kuin edustaja Arhinmäki, että jos investointisuoja Suomessa ha- lutaan kunnioittaa ja noudattaa, ainakaan aikaisemmin kuin vappuna 2029 ei kyllä miten- kään kivihii- voi poistaa väkivalloin markkinoilta. Meidän täytyy odottaa, koska jotkut lämpöä ja sähköä tuottavat laitokset ovat investoineet merkittäviä summia. [Paavo Arhin- mäki pyytää vastauspuheenvuoroa]

Nyt maakunnissa hieman ollaan huolissaan, koska sielläkin käytetään puuta, turvetta ja jossain määrin kivihii- jotta pystytään pakollinen lämpö kerrostaloihin ja ihmisille tuot- tamaan ja sitä kautta tietenkin sähköä, josta alkaa olla jo usean tuhannen megawatin puute, kun mennään pakkasille. Onneksi tuonti Venäjältä ja Ruotsista ja Norjasta pelaa, niin että sekin ongelma saadaan hoidettua, toivottavasti myös jatkossa saadaan hoidettua.

Mutta kaikkein tärkeintä on meidän arvioida sitä, mitkä ovat ne lausekkeet, joilla tätä ki- vihiilikieltoa voidaan sitten käytännössä olla noudattamatta, jos tulee pakkotilanne, että polttoainetta ei kerta kaikkiaan ole saatavilla, koska tähän lisää todennäköisesti merkit- tävällä tavalla puun kysyntää muodossa tai toisessa. Jos meillä tehdään suuria metsäteolli- suusinvestointeja, jotka ovat toivottavia, niin siellä puuta tarvitaan sitten sellunkeittoon tai johonkin muuhun korkeampi-arvoisiin tuotteisiin, ja meidän täytyy tätä kokonaisuutta arvi- oida, ettemme tee sellaisia poliittisia päätöksiä, jotka tulevat kansalaisille kalliiksi ja jotka sitten heikentävät meidän kilpailukykyä.

Toivottavasti tämä tie ja kaikki nämä muutokset yhteensä ovat sitten se oikea tie, jossa ei tule takaiskuja.

Puhemies Paula Risikko: Mennään puhujalistaa edelleen, kun ymmärtääkseni ministeril- lä on aikataulupainetta.

15.26 Kaj Turunen kok: Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä halutaan kieltää energia- käytössä hiili vuonna 2029. Huoltovarmuus, joka näissäkin keskusteluissa on nyt noussut esille, on äärimmäisen tärkeä asia, ja kun edustaja Karimäki epäili, sisältyykö siihen huol- tovarmuuteen porsaanreikä, ja edustaja Immonen taas epäili, että nämä huoltovarmuus- poikkeukset laissa eivät ole riittäviä, niin asiaan vihkiytymätön voisi tehdä tällaisen johto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2018 vp

päätöksen, että silloin tämä asia huoltovarmuuden osalta näyttäisi olevan suhtukoht balanssissa. Huoltovarmuus on toki tärkeä asia.

Se, mistä itse olen hiukan huolissani, on se, miten turvataan, että hiilestä luopuvat energiayhtiöt ehtivät korvaamaan hiilenpolton parhaalla mahdollisella nimenomaan uudella tekniikalla eivätkä olisi pakotettuja investoimaan jo vanhentuneeseen tekniikkaan. Tämä on tärkeä asia siinä mielessä, että energia-alan investoinnit ovat euromääräisesti erittäin merkittäviä ja isoja ja myöskin tuotantolaitokset ovat käyttöikänsä kymmeniä vuosia. Tämän vuoksi on tärkeää saada ensin olemassa olevat investoinnit hyödynnettyä ja sitten myöskin tulevat investoinnit, jotka joudutaan tekemään nyt sitten tämän lakiesityksen läpimentyä, niin että silloin pystytään energiayhtiöissä investoinnit tekemään parhaalla mahdollisella tavalla ja nimenomaan uuteen mahdollisimman hyvään teknologiaan. Tästä olisinkin ministeriltä kysynyt: miten tämä on ajateltu, kun tässä on näin tiukka takaraja?

15.28 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Kansainvälisen ilmastoraportin tulokset olivat todella varoittavia ja häkellyttäviä. Toimiin on tartuttava juuri nyt, sillä me olemme jo se sukupolvi, joka kärsii ilmastomuutoksesta, ja jotta voimme turvata maailman lapsillemme ja lapsenlapsillemme siten, ettei se lämpene yli 1,5:tä astetta, niin on todellakin tehtävä tärkeitä toimia. Ja täytyy sanoa, että tämä toimi, minkä hallitus on tänne tuonut, on yksi erittäin tärkeä, keskeinen askel kohti hiilineutraalia maailmaa. Tämä on myös hallituksen kunnianhimoisin ilmastotavoite, mutta mukaan pitäisi ottaa kuitenkin myös turve ja aikataulu turpeen poltosta luopumiseen, sillä turpeen polton päästöt ovat jopa suuremmat kuin kivihiilen. Hallituksen esittämä turpeen veronkorotus on täysin riittämätön toimi. Budjettiriihessä tehdyn pienen veronkorotuksen jälkeenkin turpeen verotus on edelleen yli 160 miljoonaa euroa vuodessa. Tämä on korkeammalla tasolla kuin aikana ennen teidän hallituksenne aloittamista.

Tässä hallituksen esityksessä, tai muissakaan suunnitelmissa, ei ole myöskään varmistettu, ettei hiili korvautu kestävämmällä biomassan poltolla ja hiilinielujen heikkenemisellä. Tästähän myös kansainvälinen ilmastopaneeli IPCC varoitti ja kehotti suojelemaan laajasti hiilinieluja ja kasvattamaan hiilinieluja maailmalla.

Mutta haluaisin nostaa esiin yhden kysymyksen, johon ministeri toivottavasti ehtii myös vastata: onko hallitus selvittänyt, mikä on EU:n kanta kivihiilen kieltämiseen ilman ominaispäästöltään suuremman turpeen kieltämistä, ja voitaisiinko tämä tulkita EU-säännösten vastaiseksi kotimaisen polttoaineen suosimiseksi? Hallituksen esityksen vaikutusarvioissakin todetaan: ”Kiellon hyväksyttävyyden kannalta on jossain määrin ongelmallista, että vastaava kiello ei koske turpeen energiakäyttöä. Turpeen energiakäyttöä voidaan kuitenkin perustella muun muassa huoltovarmuuteen ja toimitusvarmuuteen liittyvillä syillä.” Toivon todellakin, että tämä kivihiilen käyttökielto on EU:nkin kannalta kunnossa, koska se on hyvin tärkeä ilmastomuutosta torjuva toimi täällä meillä Suomessa. Myös Kansainvälinen energiajärjestö IEA kritisoi raportissaan turpeen käyttöä ja sitä, ettei energiaverotus kaikissa tapauksessa riittävästi kuvasta polttoaineen hiilidioksidipäästöjä.

Me vihreät olemme kesällä esittäneet irti fossiilisista -paketissa aikataulun kaikkien fossiilisten polttoaineiden alasajolle ja odotamme edelleen muilta puolueilta samaa. Vihreiden mukaan kivihiilestä, turpeesta ja polttoöljystä, kaikista näistä, on päästävä eroon 2020-luvulla ja ympäristölle haitalliset tuet on ajettava alas.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2018 vp

15.31 Lea Mäkipää sin: Arvoisa puhemies! Kivihiilen käytöstä luopuminen on tietysti yksi askel ilmastomuutoksen torjumisessa, ja hiilidioksidipäästöt vähenisivät Suomessa vuosittain noin miljoonalla tonnilla, mutta sitten kun puhutaan taloudellisista vaikutuksista, niin niitä tietysti syntyisi ennenaikaisista nykyisten laitteistojen käytöstä poistoista ja sitten uusista korvausinvestoinneista. Vaihtaminen energialähteestä toiseen ei yksistään riitä, vaan on aina huomioitava energiatehokkuus ja tuotannon hyötysuhde.

Täällä on puhuttu myös Helsingistä. Kaupungeista Helsingin kaupunki on suurin päästäjä. Helenistä on sanottu, että kivihiili korvataan kotimaisella biomassalla, mutta sitten tulee kuitenkin mutta: kotimainen biopolttoaine ei kerta kaikkiaan riitä kaikille. Kysyisinkin ministeriltä: onko sitä tuotava sitten ulkomailta?

Lopuksi haluaisin kyllä puolustaa turvettakin, kun tiedämme, että Suomesta yksi kolmasosa on suota ja tätä turvetta käytetään vain noin 2 prosenttia. Ja kun puhutaan huoltovarmuudesta, turve jos mikä on hyvä kotimainen, kasvava luonnonvara huoltovarmuutta ajatellen. Ei tarvitse ajatella, että sitä käytetään yksistään vain energiakäyttöön, vaan on suunniteltu käyttöä pakkauksiin, tekstiileihin, ja se voi olla myös kilpailija erilaisille luonnonkuiduille. Toivon, että ei kovin nopeasti mennä vaan pidetään näissä energia-asioissakin pää kylmänä ja tehdään maalaisjärjellä hyviä ratkaisuja. Mistään vouhotuksesta ei kannata nyt näissäkään asioissa lähteä liikkeelle.

15.33 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On aivan erinomaista, että huolehdimme siitä, että emme pilaisi ilmastoamme ja että pystymme takaamaan sen, että Suomi pysyy edelleen lämmitettynä maana. Suomi on pohjoisen alueen valtio, jossa on ihan suurella varmuudella joka talvi pakkasta, joinain talvina enemmän, joinain vähemmän, eli se on kuitenkin tosiasia. Olemme myös hyvinvointivaltio, teollisuusvaltio, jonka tulevaisuus ja elintaso riippuvat siitä, pystymmekö tuottamaan tavaroita, jotka maailmanmarkkinoilla käyvät kaupaksi. Käytämme paljon energiaa ja käytämme paljon raaka-aineita, ja sillä me elintasomme teemme tai sitten emme tee, enkä usko vielä tämän päivän jälkeenkään, että Suomi haluaisi luopua siitä, että olemme sivistysvaltio ja elintasovaltio. Eli meidän pitää huolehtia siitä, että tässä maassa energia kiertää ja se on kohtuullisen edullista ja ympäristöystävällistä.

Suomen päästöt ovat kuitenkin koko ajan olleet laskusuunnassa. Tässä on maalattu kuvaa, että me olisimme menossa kadotukseen. Se ei pidä paikkansa. Nettopäästöt ovat alenuneet Suomessa 50 prosenttia vuodesta 1990. Teollisuuden kasvu, talouden intensiteetti, tuotantomäärät, liikenne, kaikki toiminta Suomessa on moninkertaistunut vuoden 90 jälkeen, ja siitä huolimatta päästöjen määrä on puolittunut tänä aikana. Tämänkin pitäisi jo kertoa, että Suomen suunta on ollut erittäin hyvä. Viime vuonna päästöjen alenema oli 5,9 prosenttia, eli viime vuonnakin teimme hyvää tulosta tällä rintamalla. Eli meidän pitää jatkaa sitkeästi samalla linjalla eikä lähteä hötkyilemään.

Kun katsotaan Suomen päästöjen määrä koko maailman päästöistä, se on 1,4 promillea. Vaikka me lopettaisimme tässä maassa hengittämisen ja sammuttaisimme kaikki tulet, niin edes se ei siinä viisarissa näkyisi. Niin tarkkaa viisaria ette löydä mistään mittarista, että 1,4 promillen heitto näkyisi. Ei näy. Se ei edes värähdä.

Esimerkiksi Virossa, lahden etelärannalla, poltetaan surutta kaikkia aineita, palavaa kiiveä käytetään ynnä muuta, ja siellä ei tunneta huonoa omaatuntoa siitä. Emme moiti naapureitamme, jokainen osaa tiensä valita, mutta meidän pitää ottaa järki käteen esimerkiksi nyt vaikka asuntojen lämmittämisessä. Kun tuntuu, että ei enää voisi sähköllä lämmittää tai

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2018 vp

ei voisi enää lämmittää puulla kiuasta tai talon uunia taikka pitäisi sitten vaikka siitä hyvästä öljykattilasta heti luopua, niin eihän siihen ole mitään perusteita. Laitetaan niitä taloja pikkuhiljaa kuntoon, nykyaikaistetaan järjestelmiä. Minullakin on taloni saunassa nykyaikainen saunan kiuas, joka ei kunnolla savuta enää ollenkaan. Käytännöllisesti katsoen olen salaa saunan lämmittäjä, kun ei enää savuakaan piisista tule. Eli siinä laitteet ovat kehittyneet hurjasti. Tämä kuvaa sitä, että ei kannata lähteä hötkeylemään, vaan pitää miettiä, mitä kannattaa tehdä. Yleisestikin kaikessa ihmisen toiminnassa on aina järkevää miettiä ennen kuin lähtee tekemään — koskee myös suunnistusta.

Kun katsotaan päästökertoimia, maakaasun päästökerroin on Tilastokeskuksen polttoaineluokituksen mukaan 55,3. Puun on 0. Se on sovittu, se on 0, koska se on uusiutuva, eli kun puu poltetaan, niin sehän palaa siihen muotoon, mistä se on tullutkin. Turpeen vastaava luku on 107,6, mutta kun sitä käytetään seospoltossa puun kanssa, niin se jää joka tapauksessa alle maakaasun polttoarvon, menee selkeästi alle, sillä kun turvetta poltetaan puun kanssa, niin normaali seossuhde vaihtelee siten, että yleensä noin 70—80 prosenttia on puuta ja 20—30 prosenttia on turvetta riippuen vähän, miten kosteaa se poltettava materiaali on. Tätä taustaa vasten katsottuna meidän ehdottomasti kannattaa polttaa tässä maassa edelleen puuta ja turvetta ja nimenomaan CHP-laitoksissa, jotka tuottavat erittäin hyvin sekä kaukolämpöä että sähköä. Ja kun poltetaan turvetta, niin sillä saadaan puun kanssa yhteisesti poltettuna toteutumaan se päämäärä, että ilmastopäästöt ovat lähes nolla. Hiukkaspäästöjä ei tule juuri mitään. Se palaa erittäin puhtaasti, ja kattilan tekniikka toimii aivan optimaalisesti ja kestää pitkään. Elikkä näiltä osin tämä järjestelmä pitäisi nyt meidän itse ymmärtää: olemme luoneet järjestelmän, joka on maailman puhtain ja paras, joten alkäämme siitä heti luopuko.

Ja sitten huoltovarmuudesta tässä salissa ei ole tämän asian yhteydessä kukaan vielä puhunut. Ei kukaan ole maininnut huoltovarmuutta. [Kaj Turusen välihuuto] — Pyydän anteeksi, edustaja Turunen mainitsi erinomaisessa puheenvuorossaan ja taisi olla joku muukin. [Välihuutoja] Kaikkia en muista, kun en koko ajan päässyt olemaan paikalla, mutta kiitoksia teille kaikille, kun tärkeän asian olette huomanneet. Erinomaisen tärkeä asia. — Huoltovarmuudesta tässä maassa pitää pitää huoli, koska asumme täällä pohjoisessa. Olemme kaukaisessa nurkassa. Jos nuo liikenneväylät menevät jonain päivänä niin sanotusti tukkoon tai jäätyy tuo Tanskan salmi noin kuvaannollisesti, niin mitäs me sitten teemme? Tai jos itärajalla jotakin tapahtuu, että kauppa vähenee? Tämän takia meidän olisi nyt tehtävä tässä asiassa järkeviä ratkaisuja, niin että emme [Puhemies koputtaa] aja itseämme pussiin tai jopa paitsioon.

Turpeen poltosta vielä lopuksi, arvoisa rouva puhemies, sen verran, että se on selkeästi paikallinen polttoaine, joka tuotetaan suomalaisilla koneilla. Turpeelle on nyt avautumassa myös aivan uudet markkinat, koska sitä tuotetaan parhaimmillaan esimerkiksi kasvihuoneiden kasvualustoiksi. Turve on erittäin hyvä siihen tarkoitukseen. Samoin, kuten edustaja Mäkipääkin mainitsi oivallisesti, se on erinomainen kuituraaka-aine, jolla pystytään tekemään muun muassa hyviä suodattimia ja monia muita materiaaleja. Kaikkea emme edes tiedä, koska tutkimus on vasta alussa. Kun Suomessa on valtavasti turvetta, niin eihän meidän nyt kannata, hyvänen aika, lopettaa ja palata kivikauteen tässä asiassa. Me olemme edelleen pohjoinen valtio tämänkin jytinän jälkeen, ja ennen kaikkea meidän täytyy pitää huoli myös siitä, että pystymme teollisuuden raaka-ainevirrat huolehtimaan. Noin miljoonan ihmisen koti lämpimää tänä päivänä turpeen avulla poltetulla CHP-voimalla — noin mil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2018 vp

joonan ihmisen koti. Toivoisin tässäkin asiassa nyt pikkuisen järkevyyttä siihen, että emme ammu itseämme jalkaan.

Puhemies Paula Risikko: Meillä on tänä päivänä aikarajoite, ja nyt otetaan yksi puheen-
vuoro, edustaja Rydman. Sen jälkeen ministeri vastaa, ja katsotaan, kuinka sitten edetään.

15.40 Wille Rydman kok: Arvoisa rouva puhemies! Ongelmatonta energialähdettähän ympäristöllisistä näkökulmista käsin ei olekaan. Ydinvoimassa on aina ongelmana ydin-
polttoaineen loppusijoitus käytön jälkeen. Mitä tulee poltettaviin energialähteisiin, niin niiden päästöt ovat ongelma. Kun puhutaan vesivoimasta, aiheutetaan merkittäviä hankaluuksia vaelluskalakannoille. Tuulivoima aiheuttaa omat ympäristö- ja lintuvaurionsa sekin, eikä se taas kovin sääriippuvaisena energialähteenä ole kovinkaan ennustettava tai luotettava. Aurinkovoimassa tulee ongelmia aurinkopaneelien valmistamisen ja käytön suhteen. Kun huomioimme tämän kokonaisuuden, niin pidän jossain määrin ongelmallisena sitä poliittista kulttuuria, mikä meille on laajemminkin muotoutunut, että nostamme jonkun yhden yksittäisen energialähteen, mikä se milloinkin sitten sattuu olemaan, tikun nokkaan ja korostamme juuri tämän kyseisen energialähteen ympäristövaikutuksia, ehkä aivan oikeutetustikin. Jos emme näe tätä kokonaisuutta, niin saatamme ummistaa silmämme monin verroin ongelmallisemmiltakin ympäristökysymyksiltä kuin juuri niiltä, jotka kulloinkin keskusteluun nousevat.

Helsinki on kaupunki, joka itse asiassa huomattavan osan lämmöstään ja sähköstään tuottaa nimenomaisesti kivihiiilellä, ja ollaksemme rehellisiä, tämä lakiesitys tulee kyllä aiheuttamaan merkittäviä ongelmia Helsingin energiantuotannolle ja sille, kuinka tässä aikamääreessä onnistutaan riittäviä korvaavia ratkaisuja löytämään. Niitä on kyllä kehitetty organisaation pitkin matkaa koko ajan. Mutta pahimpana seikkana näen kyllä sen — ja toivon, että ministerikin tähän ottaa kantaa — kun me omaehtoisesti energialähde energialähteeltä aiheutamme omalle kotimaiselle energiantuotannollemme ongelmia, miten tämä suhtautuu siihen vaikeaan kansainvälispoliittiseen tilanteeseen, jossa eräillä suurvalloilla on ollut taipumusta käyttää tuontien energiaa myöskin oman kiristyksensä ja suurvaltapoliittisten intressiensä ajamiseen.

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten ministeri, 3 minuuttia.

15.42 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Puhemies! Vastataan joihinkin huoliin, vaikka edustajat, jotka niitä ovat nostaneet esille, ovat jo poistuneet.

Mitä tulee tuohon huoltovarmuuskysymykseen, niin oikeastaan edustaja Turunen tiivisti sen, että kun joku on huolissaan huoltovarmuudesta ja toinen pohtii, ovatko nämä poikkeuspykälät porsaanreikiä, niin ehkä se tasapaino on hyvä. Eli täällä on otettu esille poikkeukset. Tietenkään silloin, jos on valmiuslain mukaiset poikkeusolot, ei katsota, millä pidetään maa lämpimänä. Aivan sama koskee tehoreservijärjestelmää, joka meille on luotu — siihen ei täällä puututa. Vakava häiriötilanne, josta valtioneuvosto voi tehdä päätöksen: se varmistaa sen, että poikkeusolot otetaan huomioon. Ja sitten jos on tällaisia paikallisia toimitusvarmuusongelmia, niin niissä puolestaan sitten Energiavirasto hakemuksesta arvioi sen, voidaanko poiketa tästä. Eli toimitusvarmuus on pyritty varmistamaan hyvin.

Aikataulusta: Oikeastaan täällä jotkut toivoivat, että voisiko olla jopa nopeampi aikataulu. Silloin tullaan just tällaiseen omaisuudensuoja- tai vähän niin kuin perustuslailliseen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2018 vp

pohdintaan, ja nuo selvitykset, mitä on etukäteen tehty, lähtevät siitä, että tämä reilun kymmenen vuoden aika on riittävä kaikille, jotta se siirtymä pystytään tekemään. Siitä nopeutettu aikataulu voisi tuoda näitä ongelmia tai nostaa korvausvaateita, ja sitä riskiä emme nyt tässä halua ottaa. Sen sijaan se, että niille kaupungeille, jotka ovat valmiita luopumaan nopeammin, tarjotaan sitten porkkanaa — toivottavasti toimii, ja toivon, että jotkut kaupungit siihen tarttuvat.

Edustaja Rydman totesi hyvin, että ei ole ongelmatonta energiantuotantomuotoa. Se pitää paikkansa. Kaikilla on omat ongelmansa, mutta hallituksella ei ole mitään aikeita minään muun yksittäisen polttoaineen päälle lähteä rukseja laittamaan. Perustelin tämän hiilestä luopumisen sillä, että tämä edellyttää korvaavia investointeja, joitten suunnittelu ja kehittäminen ottaa aikaa, ja siksi on hyvä laittaa se takaraja hyvissä ajoin. Muut korvaavat muodot ovat ehkä jotenkin joustavampia.

Ja millä korvataan? Ensimmäisenä tulee tietysti mieleen teollisuuden ja palveluitten hukkalämpöjen käyttöönotto. Niitä käytetään jo kaukolämpöverkossa varsin paljon, mutta lisää pystytään käyttämään. Geotermisessä energiassa erilaisissa lämpöpumppu-, maalämpöratkaisuissa niillä on oma potentiaalinsa, mutta on ihan selvää, että iso osa tullaan korvaamaan myös sitten jollain poltettavalla biomassalla.

Sitten tämä, että kotimainen vai tuonti: Jos meillä metsäteollisuuden investoinnit kasvavat, niin se tarkoittaa samalla myös sitä, että näitä sivujakeita, joita energiantuotantoon käytetään, tulee siitä normaalista teollisesta volyymistä enemmän. Joka tapauksessa, vaikka jotkut yhtiöt puhuvat siitä, että sitten joudutaan tuomaan biomassaa, niin sitä biomassaa saadaan kotimaasta varmasti enemmän kuin kivihiieltä saadaan kotimaasta, koska meillä ei ole ensimmäistäkään kivihiiilen murua tässä maassa.

Energiatasehokkuuden parantaminen erityisesti olemassa olevassa rakennuskannassa on kuitenkin tärkeää. CHP-tuotannon tulevaisuus nousi tässä esille, ja siksi tässä hallituksen linjauksessa näistä korvaavista muodoista nimenomaan CHP-tuotannon säilyttämistä toivotaan ja sitä ollaan valmiina edistämään. Pelkkiä lämpökattiloita ei tulla tukemaan. Tähän CHP-tuotantoon liittyen jotkut olivat huolissaan siitä, nouseeko sähkön hinta liikaa. No, CHP-tuottajat ovat huolissaan siitä, että sähkön hinta on liian alhainen, että sen takia ei kannata juuri CHP:hen investoida, eli tässäkin on hyvin tällaisia ristiriitaisia näkemyksiä. Mutta joka tapauksessa nuo jonkun edustajan täällä esittämät arviot siitä, kuinka paljon tämä nyt esimerkiksi vuokria nostaa, ovat kyllä käsittääkseni vahvasti liioiteltuja. Pöyryn selvitykset osoittavat, että Helsinginkin osalta taloudellinen vaikutus silloin vuonna 2030 on hyvin marginaalinen. Ja kukaan meistä ei muuten vielä tiedä, kuinka kallista se hiilenpolto olisi silloin, koska emme tiedä, mikä on päästöoikeuden hinta, joka rasittaa hiiltä.

Vielä tästä ilmastovaikutuksesta siltä osin, että koska hiililaitokset ovat päästökauppajärjestelmän piirissä, niin kun täällä kysyttiin, aikooko hallitus sitten vetää vastaavan määrän päästöoikeuksia pois, niin jos meillä hiiltä käytetään vielä tämän kiellon tullessa voimaan, niin kyllä silloin on loogista, että silloin vastaava määrä päästöoikeuksia vedetään markkinoilta ja tähän lainsäädännössä varaudutaan. Mutta sen hetki on silloin, kun nähdään, [Puhemies koputtaa] että kiello on voimaan tulossa, ja sitten katsotaan, kuinka paljon mahdollisesti päästöoikeuksia on markkinoilta vedettävä.

Kiitoksia erittäin laajasta tuesta tälle esitykselle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Täällä on neljä puheenvuoropyyntöä, ja tarjoan teille nyt minuutin mittaista vastauspuheenvuoroa. Kuka ottaa vastaan? — Edustaja Arhinmäki aloittaa.

15.47 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Eestilä ja ministeri Tiilikainen myös äsken nostivat kysymyksen tästä investoinnin suojusta, jos aikaistetaan tätä prosessia, ja se on todellinen kysymys.

Sitra toteaa, lainaan suoraan: ”On arvioitu, että kivihiilen energiakäytön kiellon aikaistaminen vuoteen 2025 johtaisi noin 200 miljoonan euron taloudellisiin kokonaisvaikutuksiin. Kivihiilikiellon toteuttaminen vuonna 2029 puolestaan johtaisi arviolta 14—25 miljoonan euron kokonaiskustannuksiin. Kivihiilikiellon aikaistamisesta johtuvia taloudellisia vaikutuksia on mahdollista kompensoida esimerkiksi ympäristölle haitallisia tukia uudelleen kohdentamalla.” Eli kysymyshän tässä on tietenkin siitä, että jos tätä aikaistetaan, niin sehän merkitsisi sitä, että näitä tiettyjä investointeja pitäisi korvata, ja tässähän on kysymys siitä, minkä arvon me annamme sille, että hiilen poltto ja ilmaston saastuttaminen loppuvat vähän aikaisemmin, mikä sen taloudellinen hinta sitten on. Tämän arviointia nostin esille.

15.49 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysymys näissä pohdintoissa ei tietenkään ole siitä, että pitäisi jotakin vastustaa tai ettei olisi tämän kannalla, mutta minun mielestäni on kuitenkin kokonaisuus hallittava. Kun nämä ilmastokysymykset julkista keskustelua nyt aika paljon dominoivat, niin on todettava, että jos me oikeasti olemme sitä mieltä, niin kuin näyttää, että meidän tulevaisuus monesti sekä lämmöntuotannossa että yhdistetyssä lämmön- ja sähköntuotannossa nojaa biomassoihin, ja jos me käytännössä poistamme sieltä kivihiilen ja jos ainakin osittain ollaan siihen suuntaan menossa, että turvekin poistuu, joka sinänsä on monissa maakunnissa hyvä kotimainen vaihtoehto, niin se johtaa helposti siihen, että on mahdoton sellainen poliittinen linjaus, jossa ollaan jatkuvan metsänhoidon, kasvatuksen kannalla ja kielletään avohakkuut. Se on minusta mahdoton yhtälö. Joku tästä yhtälöstä pitää pudottaa pois. Poliittisesti ei voi hyväksyä sitä, että ajetaan monilla ratailla. Sitten pitää tunnustaa se, että metsänhoito jatkuu hyvällä historiallisella linjalla.

15.50 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä metsää Suomessa tullaan jatkossakin käyttämään ja hakkaamaan, mutta varmaan enemmän niihin arvokkaisiin kohteisiin, näihin puurakenteisiin ja selluun ja muuhun.

Oikeastaan ministeriltä kysyisin. Kun tämä nyt varmaan on Euroopassa ensimmäisiä kivihiilen kieltolakeja, niin onko aikaisemmin muissa maissa tähän vielä päädyttykään? Ja sitten oikeastaan näihin kansallisiin kauppasuhteisiin ja myös EU-tasolla: Koskahan me pääsisimme vahvoissa kivihiilivaltioissa, kuten Puolassa ja Saksassa, näitä päätöksiä tekemään samansuuntaisesti? Onko tässä valoa tunnelin päässä, kun katseltiin näitä ruskohiilikaivostenkin uusiokäyttöjen avauksia ja muuta, eli miltä se näyttää EU-perspektiivissä?

15.51 Wille Rydman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pidän ongelmallisena tätä perusfilosofiaa, joka meillä on ollut ympäristö- ja energiakysymyksissä ehkä jo toistakymmentä vuotta jollei vähän pidempäänkin, että otetaan pistemäisesti aina joku yksi tietty energialähde ja sen jälkeen otetaan sen ympäristövaikutukset sinänsä ehkä oi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2018 vp

keutetustikin tikun nokkaan mutta samanaikaisesti unohtaen muiden energialähteiden ympäristövaikutukset.

Sinänsä näen hyvänä, että energiakenttä kehittyy orgaanisesti ja uudenlaisia energialähteitä, uudenlaisia, korvaavia muotoja tulee markkinoille koko ajan, mutta vähän kannan kyllä huolta siitä, jos kieltoja toteutetaan nimenomaisesti lainsäädäntöteitse, koska se ei ole välttämättä se tapa, joka tuottaa kestävimpiä tuloksia varsinkaan nykyisen kaltaisessa maailmassa, jossa energiaa ja tuontienergiaa käytetään yhä enenevässä määrin myöskin kansainvälispoliittisena kiristysaseena. Mielelläni kuulisin myöskin ministerin näkemyksen siitä, kuinka tämä lisää Suomen riskiä joutua painostetuksi suurvaltapolitiikassa energia-aseella.

Puhemies Paula Risikko: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi, mikäli puheenvuoropyyntöjä vielä siinä vaiheessa on.

Keskustelu keskeytettiin kello 15.52.

Keskustelua jatkettiin kello 17.43.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä.

17.43 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa puhemies! On erittäin merkittävää, että tämä laki hiihden energiakäytön kieltämisestä on vihdoinkin saapunut eduskuntaan. Valitettavasti tähän prosessiin ovat liittyneet varsin pitkät neuvottelut, ja sikäli on harmillista, että se tulee vasta näin vaalikauden lopussa, mutta tietenkin olemme tyytyväisiä, että se vihdoinkin tulee tänne.

Jonkin verran on herättänyt kritiikkiä se, miksi laitetaan niin merkittäviä panostuksia siihen, että tuetaan myös hiilivoimaloiden muuntumista, kun olisi pitänyt enemmänkin tukea niitä, jotka ovat hoitaneet asiansa hyvin. Mutta jos miettii sitä, mikä on kaikista tärkeintä ilmastomuutoksen hidastamiseksi ja estämiseksi, niin kyllä se on se, että ne suuret saastuttajat, valitettavasti isot kaupungit, vastaavat isosta osasta tämän maan ilmastopäästöjä, ja jos mietitään energiaratkaisuja, niin kyllä se on erittäin valitettavaa, että meidän suurimmat kaupungit ovat kaikista suurimpia hiihden käyttäjiä. Sikäli on positiivista, että iso osa Suomesta, pitkälle yli 90 prosenttia tästä maasta, on siirtynyt niin lämmityksessä kuin sähkössäkin jo pitkälti uusiutuvien käyttöön, ja kuten tässä kollega, edustaja Hoskonen totesi, kyllähän suomalaisella CHP-osaamisella on aivan poikkeuksellinen rooli meidän maamme energijärjestelmässä, ja sillä olisi paljon tarjottavaa myös muille vastaaville alueille, jos miettii pohjoisia leveyspiirejä. Valitettavaa on ollut, että jonkin verran näitten suurten kaupunkien voimapuolueet ovat tätä keskustalaisen ministerin esitystä kritisoineet, ja siinä vaiheessa tietenkin aina herää kysymys siitä, miten on mahdollista, että vaikkapa Helsingin kaltainen Tukholma on pystynyt jo aikaa sitten siirtymään hiilestä muihin ratkaisuihin ja uusiutuvan energian pariin. Monesti vastaus on sitten näillä pääkaupungin mahtipuolueilla ollut se, että ne ovat jotenkin erilaisia kaupunkeja ja Tukholma on rannikolla. No, käsittäakseni myös Helsinki sijaitsee varsin hyvin rannikolla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2018 vp

Tämä asia on erittäin merkittävä globaalilla, kansainvälisellä tasolla myös symbolisesti. Hiilen käyttö laskee varmasti joka tapauksessa, mutta tällä on erittäin merkittävä vaikutus, että Suomi etunenässä on nyt kieltämässä hiilen käyttöä, ja sitten meidän toki täytyy päästä eteenpäin siinä, miten me pääsemme irti myös niistä muista fossiilisista polttoaineista. Se ei ole mitenkään yksinkertaista, mutta vaikkapa edellisessä pykälässä lähetekeskustelussa ollut biopolttoaineiden sekoitevelvoitteiden lisääminen on erinomainen keino siinä.

Tärkeää on tietenkin, että suuret toimijat tässä maassa, suuret kaupungit, sitoutuvat siihen, että myös ne irrottautuvat hiilestä, koska muu maa sen on jo tehnyt aikaa sitten.

17.46 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Vielä lyhyesti tästä energia-asiasta. Kyllä kivihiilen käytöstä luopuminen pitkällä aikavälillä on järkevää, mutta kuitenkin kaikissa olosuhteissa meidän on pidettävä huoli siitä, että kaikki kaupungit lämmitetään ja energiaa tuotetaan.

Todellakin, niin kuin edustaja Kulmuni sanoi, tämän saman meren rannalla, millä Helsinki sijaitsee, sijaitsee myös Tukholma, ja se tänä päivänä lämmittää uusiutuvalla koko miljoonakaupungin. Tukholma yksinään on suurempi kuin koko pääkaupunkiseutu. Suur-Tukholma on paljon, paljon suurempi kuin Suur-Helsingin alue kokonaisuudessaan, ja tämä osoittaa, että uusiutuvalla lämmittäminen on toki mahdollista.

Mutta tässäkin asiassa en pidä oikein siitä, että mennään torvet soiden ja tehdään päätös, vähän niin kuin ruotsalaiset tai saksalaiset ovat tehneet päätöksen, että luovutaan ydinvoimasta. Jokainen järkevä ihminen tietää, että semmoista valtavaa energiavajetta ei mikään sivistynyt valtio voi yhtäkkiä ratkaista. Se ei ole mahdollista. Pitää löytää pikkuhiljaa niitä ratkaisuja. Käytetään se olemassa oleva tekniikka loppuun. Aivan kuten esimerkiksi omakotitalon energiataloudesta meillä puhutaan nyt paljon, ja tämä liittyy aivan aidosti energiapolitiikkaan tämäkin. Aidosti tehokas nollaenergiatalo on mahdollista tänä päivänä rakentaa, mutta jos joku asuu vaikka hyvin kunnostetussa vanhassa rintamiestalossa, jossa on oma tulisija ja vaikka puusauna, ja sitten hyödynnetään vaikka ilmalämpöpumppua pikusen talon lämmittämisessä, niin se on aivan varmasti suomalaisen yhteiskunnan kannalta ja koko maailman kannalta se paras ratkaisu, sillä jos sitten ruvetaan energiatehokasta taloa rakentamaan, niin siinä käytetään valtava määrä luonnonvaroja eikä koskaan maailmassa saada sitä ilmastohyötyä, jota tavoitellaan.

Toivon, arvoisa puhemies, ihan sydämeni pohjasta, että jokaisessa paikassa tämä asia otetaan vakavasti, kivihiilestä luovutaan pikkuhiljaa mutta järkevästi niin, että korvataan sitä koko ajan, kun joudumme uudistamaan laitteita. Eihän voimalaitoskaan kahta-, kolmeakymmentä vuotta pitempään pelaa, jolloin se on teknisesti loppuun käytetty. Silloinhan se on se hetki, jolloin sitä uudistetaan, käytetään uusia energiamenetelmiä, ja 50 vuoden kuluttua olemme paljon, paljon paremmassa tilanteessa.

Lopuksi, arvoisa puhemies, kannattaa muistaa se, että kun verrataan meidän vuoden 1990 kokonaispäästöjä tähän hetkeen, niin olemme puolittaneet kokonaispäästöt tänä aikana. Ja katsokaapa, hyvät ystävät, mikä on Suomen tilanne esimerkiksi autokannan suhteen vuonna 90 ja tänä päivänä. Ero on aivan valtava. Nyt alkaa olla kotitalouksia, joissa on kaksi autoa, parhaimmissa saattaa olla kolmekin. Eliikä autopuolellakin tämä kehitys on ollut valtavaa. Eliikä vuoden 90 aikaan ajettiin hyvin savuttavilla autoilla, jotka tuottivat paljon päästöjä, ja katku kaupungin kaduilla oli kamala, mutta tänä päivänä se ahdistavuus on jo hävinnyt, kun nykYTEKNIikka suosii vähäpäästöisiä autoja. Ja sähköautoihinkin me menemme, se on selvä asia. Pikkuhiljaa eteenpäin, mutta ei missään nimessä niin, että puramme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2018 vp

olemassa olevia hyviä rakenteita, teemme kalliiden kustannusten ratkaisuja ja ennen kaikkea nostamme sillä suomalaisen työn hinnan niin korkealle, [Puhemies koputtaa] ettei kukaan halua sitä ostaa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.